

RAPORT

**cu privire la rezultatele activității Consiliului
Național pentru Determinarea Dizabilității și
Capacității de Muncă pentru anul 2016 și
obiectivele pentru anul 2017**

Chișinău 2017

Situația persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova

Dizabilitatea în Republica Moldova continuă să reprezinte o provocare serioasă. Impactul negativ este cauzat de o multitudine de factori, precum creșterea cazurilor de afecțiuni cronice (tumori maligne, bolile aparatului circulator, diabet zahatat, etc.), procesul de îmbătrânire a populației, riscul de accidente, ș.a. Potrivit estimărilor, în anul 2016 în RM numărul total al persoanelor cu dizabilități a constituit 181124, dintre care adulți - 169378 și copii – 11746 (sursa CNAS). La 10 mii locuitori în medie revin 510 persoane cu dizabilități, sau fiecare a 20-a persoană deține grad de dizabilitate. Pentru anul 2016, ponderea estimativă a persoanelor cu dizabilități din populația medie pe țară (3554108) constituie 5,1%, pentru populația adultă (288220) – 5,9%, și copii (688220) – 1,7%. Comparativ cu anul 2015 numărul persoanelor cu dizabilități a scăzut cu 2440 cazuri (1,3%), la adulți – cu 1243 cazuri (0,7%), la fel și numărul copiilor cu dizabilități în vârstă de până la 18 ani s-a micșorat cu 1197 cazuri (9,2%).

Tabelul 1. Ponderea gradelor de dizabilitate din total persoane cu dizabilități (2013-2015)

Total persoane cu dizabilități, (inclusiv):		2013		2014		2015	
		c/abs	%	c/abs	%	c/abs	%
Total		183859	100	183953	100	183564	100
dizabilități severe		27674	15,0	27919	15,2	27580	15,0
dizabilități accentuate		121240	65,9	120043	65,3	119114	64,9
dizabilități medii		34945	19	35991	19,6	36870	20,1
Dintre care:							
Adulți	Total	169595	100	170507	100	170621	100
	dizabilități severe	21484	12,7	22232	13,0	22182	13,0
	dizabilități accentuate	114708	67,6	114391	67,1	113909	66,8
	dizabilități medii	33403	19,7	33884	20,0	34530	20,2
Copii	Total	14264	100	13446	100	12943	100
	dizabilități severe	6190	43,4	5687	42,3	5398	41,7
	dizabilități accentuate	6532	45,8	5652	42,0	5205	40,2
	dizabilități medii	1542	10,8	2107	15,7	2340	18,1

Sursa CNAS

În anul 2016 numărul persoanelor cu dizabilități care beneficiază de pensii/alocații sociale de stat s-a micșorat cu 1,3% comparativ cu anul 2015. În dependență de cauza care a determinat stabilirea dizabilității, cea mai mare pondere - în proporție de 72 la sută, constituie dizabilitatea, care a survenit pe motiv de boală obișnuită, 1,3% pe motiv de accidente de muncă, boală profesională - 0,04%, participanți CAE - 1% și 0,4% - militari în termen. Persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor în anul 2016 au fost eliberate 4171 concluzii pentru asistență socială, privind necesitatea deservirii cu transport; recomandări generale privind necesitatea asistenței personale, în 878 cazuri cu dizabilitate primară, conform Programului individual de reabilitare și incluziune socială a persoanei cu dizabilități.

Tabelul 2. Numărul de beneficiari la evidența organelor de protecție socială a populației

	2014	2015	2016
Total pensionari de dizabilitate, mii, inclusiv:	183,9	183,6	181,1
pe motiv de boală obișnuită	131,4	131,2	130,5
accidente de muncă	2,6	2,5	2,3
pe motiv de boală profesională	0,09	0,09	0,08
participanți la lichidarea avariei de la Cernobil	1,8	1,8	1,7
militari în termen	0,8	0,7	0,7
<i>beneficiari de alocații sociale de stat, mii (inclusiv):</i>	47,3	47,2	45,7
persoane cu dizabilități	6,6	7,1	7,1
dizabilități din copilărie	27,2	27,2	26,9
vârsta de până la 18 ani	13,4	12,9	11,7

Sursa CNAS

Activitatea Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă pentru anul 2016

Managementul resurselor umane

În cadrul Consiliului Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă, pe parcursul anului 2016, au activat 238 salariați din 230 de state de funcții aprobate, din care, persoana medicală 134, alt personal 104, respectiv:

Experți - medici cu categoria de calificare superioară - 85 (2015 - 90); cu prima categorie - 9 (2015-5); cu categoria doua - 1 (2015 - 1).

Asistenți sociali – 35 - (2015-29), psihopedagogi – 16 (2015-17), toți dețin studii superioare în domeniu și activează în conformitate cu fișa de post aprobată.

Din 29 asistenți medicali superiori, 26 dețin categoria superioară de calificare (2015 - 15), prima categoria de calificare – 3 , similar cu anul trecut.

În perioada de referință 30 experți–medici au primit instruire de formare profesională continuă în cadrul USMF „Nicolae Testemițanu”; toți asistenții sociali și psihopedagogii – în cadrul UPS „Ion Creangă”; A fost confirmată categoria de calificare la 3 medici-experti. Migrarea cadrelor: s-au concediat 35 persoane (2015-43), au fost angajate 40 persoane (2015-50).

Managementul economico – financiar

Pe perioada anului de raportare CNDDCM s-a încadrat în limita bugetară aprobată în toate aspectele clasificăției economice a cheltuielilor bugetare. În proiectul bugetului pe anul 2016, un accent deosebit a fost pus pe corelarea strânsă a cadrului de cheltuieli cu cadrul de resurse disponibile prin sporirea eficacității și eficienței activității CNDDCM. În anul 2016 executarea mijloacelor financiare publice planificate, alocate de la bugetul de stat s-a efectuat la nivel de 88,69% față de prevederi.

Cheltuielile ce țin de retribuirea muncii (contribuții de asigurări sociale, prime de asigurare medicală) s-au executat efectiv 94,11 % din limita cheltuielilor precizate la acest capitol. Cheltuielile ce țin de asigurarea cu mărfuri și servicii necesare pentru desfășurarea activității CNDDCM (serviciile comunale, serviciile de telecomunicație și de poștă, serviciile de transport, arendarea bunurilor, paza interdepartamentală, lucrările de informatică și de calcul, procurarea rechizitelor de birou, procurarea mijloacelor fixe (seturi calculatoare, notebook-uri, mobilier, procurarea unui mijloc de transport), reparații curente ș.a.) – 67,29% din limita cheltuielilor precizate.

Managementul juridic

Pe parcursul anului 2016 au parvenit în total 542 petiții (2015 – 402 petiții), cu 25% mai mult comparativ cu anul 2015. Cu subiect de solicitare de încadrare în grad de dizabilitate –170 (a.2015–145), cu dezacord–190 petiții (a.2015–110).

Subiect bazat pe aspectul social au reprezentat circa 30% din numărul petițiilor cu solicitare de încadrare și dezacord (98). Circa 40% au constituit petițiile cu solicitări de explicații a metodologiei de determinare a dizabilității, a programului de reabilitare și incluziune socială, inclusiv a recomandărilor de muncă, eliberare copii ș.a. Toate petițiile au fost examinate în conformitate cu prevederile actelor normative și legislative în vigoare. Termenele de examinare nu au fost depășite. Au fost primite în audiență 250 persoane cu diverse subiecte invocate, care au fost soluționate conform normelor juridice. Au fost convocate 6 ședințe a Comisiei de Litigii de pe lângă Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei cu examinarea a 44 de contestații. S-a majorat numărul solicitărilor cu expertizare/reexpertizare cu 15%, numărul petițiilor de dezacord circa 45%. Reprezentanții desemnați ai CNDDCM au participat la 61 procese judecătorești în instanțe de toate nivelele, unde au fost examinate 15 acțiuni înaintate de către reclamânți dintre care 8 dosare civile finisate cu câștig de cauză pentru CNDDCM; 2 dosare la Curtea de Apel la reexaminare în instanța de fond.

Tabelul 2 Repartizarea petițiilor după solicitări, 12 luni 2016

CSDDCMși CTDDCM	Solicitarea exp/reexp. gr.de dizabil.;cauzei de dizabilitate	Dezacd cu gr.dedizabilitate, corectitudinea determ.dizabilită	Eliberare copii, rectificări certificate	Incorectitudine în comportament	Ajutor social	Colective	Informație p-ru MMPSF	Solicit.informați; competența altor instituții	Petiții repetate	Explicare recom. de muncă	Litigii (MMPSF)	Anonime	E-mail	Total	Judecări	
															Incasarea sumei p/u accid.mun	Altele
Bălți	3	6	2				1				3		3	19		
Calarași	2	6	2								1			11		
Orhei	7	2	2				2	1		1				15		
Șoldănești	5	7									1			14		
Sîngerei	3	8							2	1	3			20		
Drochia	2	1												3		
Fălești	2	5	2				1				1			12		
Șt-Vodă	1	5	2								2	2		10		
Dondușeni	4													4		
Edineț	2	7	2								1		2	15		
Ungheni	9	4	3								5			22		
Hîncești	4	6	2		1		2				1			16		
Soroca	6	6	1						1		3			17		
C-Lunga		1												2		
Comrat	4	3									1			8		
Cahul	5	8	1		1						1			16		
Cimișlia	9	4	2											15		
Penitenciare	5	5												10		
Sect.Centru	10	4	6				1				1			19		
Sect.Ciocana	15	8	8					2			1			24		
Sect.Buiucani	10	5	9		1		1	2		1	4			35		
Sect.Rîșcani	7	8	10	5		1		2			2			36		1
Sect.Botanica	8	4	4					1		1				18		
CSDDCM O	1	8												9		
CSDDCM Ps	3	9												12		
CSDDCM Ft.																1
CSDDCM Pd																
CCRD	15	59		1				1						76		2
CNDDCM	28	1	16			2	11	12		6			4	84		11
R-nele de Est																
TOTAL	170	190	74	6	3	3	19	22	3	10	31	2	9	542		15

Indicatori de bază privind activitatea Consiliului de control și revedere a deciziilor (CCRD), Consiliilor pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă Specializate și Teritoriale (CSDDCM, CTDDCM)

Ședințe convocate (TOTAL)

În anul 2016 au fost convocate total 5617 ședințe adulți + copii (a.2015 – 5911), inclusiv – 2168 deplasări, din ele la domiciliu – 1164. Au fost expertizate/reexpertizate 64129 persoane (a.2015 – 62863), dintre care 56126 – adulți (a.2015 – 54952) și copii 8003 (a.2015 – 7911). Numărul persoanelor primite la o ședință constituie în mediu 12,7/6,7 (a.2015 – 11,9/6,2).

Tabelul 3 Convocarea ședințelor

CNDDCM	Numărul total de ședințe adulți/copii		Numărul persoanelor expertizate adulți/copii		Numărul de persoane expertizate la o ședință adulți/copii	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Total	4627/ 1284	4424/ 1193	54952/ 7911	56126/ 8003	11,9/ 6,2	12,7/ 6,7

Activitatea CCRD

În cadrul CCRD în decursul anului 2016 au fost reexamine în total 1468 persoane (a.2015 – 1257), dintre care în vârstă aptă de muncă –1330 persoane (a.2015 – 1135), vârstă pensionară – 80 persoane (a.2015 – 71) și copii – 58 persoane (a.2015 – 51). În mod de recurs au fost reexpertizate 841 persoane (a.2015 – 722), deciziile modificate în 186 cazuri (22%), dintre care grad majorat–163 cazuri, micșorat–3 cazuri și anulat în 20 cazuri. În mod de control au fost reevaluate 120 persoane (a.2015 –114), deciziile modificate în 64 cazuri (53%), dintre care grad majorat–120 cazuri, micșorat–41 cazuri și anulat în 22 cazuri. În mod consultativ au fost reevaluate 501 persoane (a.2015 –421).

Activitatea CSDDCM

Dizabilitatea primară în cadrul CSDDCM

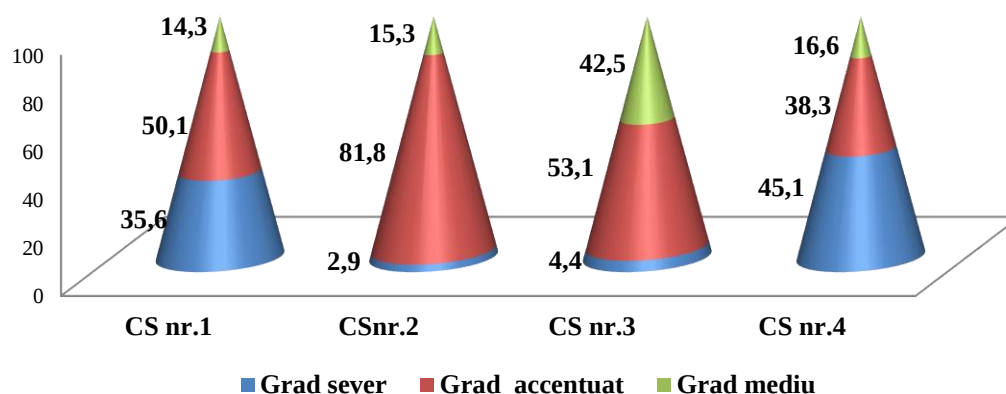
Pe parcursul anului de raportare, în cadrul Consiliilor specializate, (activitatea inițiată începând cu 01.03.2013) au fost încadrate în grad de dizabilitate primar 3724 persoane (a.2015 – 3922), dintre care 26,6% au fost apreciați cu grad sever, 56,4% – grad accentuat și 17,0 % – grad mediu.

Incidența dizabilității primare la 100 mii populație: CSDDCM nr.1oncologic – 58,3 (a.2015 – 58,6); CSDDCM nr.2 pneumoftiziologic –25,0 (a.2015 – 23,5); CSDDCM nr.3 psihiatric – 8,2 (a.2015 – 13,6); CSDDCM nr.4 pediatic la 1000 copii – 0,7 (a.2015 – 0,7).

Tabeleul 4 Dizabilitatea primară în cadrul CSDDCM

Anul	TOTAL		Grad sever		Grad accentuat		Grad mediu	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
CSDDCM TOTAL	3922	3724	937	990	2215	2100	770	634
CSDDCM nr.1oncologic	2083	2073	684	739	1088	1038	311	296
CSDDCM nr.2 pnftziol.	837	889	21	26	671	727	145	136
CSDDCM nr.3 psihiatric	485	292	9	13	258	155	218	124
CSDDCM nr.4 pediatic	507	470	223	212	194	180	90	78

Figura 1 Structura gradelor de dizabilite primară în cadrul CSDDCM

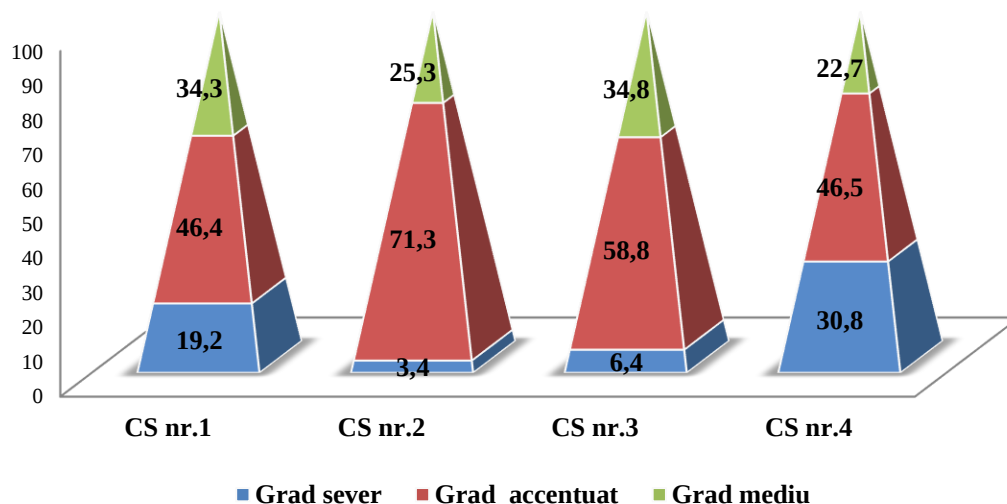
Dizabilitatea după reexpertizare în cadrul CSDDCM

Pe parcursul anului de referință în cadrul Consiliilor specializate au fost încadrați în grad de dizabilitate repetat 7768 persoane (a.2015-6330 pers.). Ponderea gradului sever a crescut cu 0,2%, gradului accentuat și gradul mediu s-a micșorat cu 0,9 % și 1% respectiv.

Tabeleul 5 Dizabilitatea repetată în cadrul CSDDCM

Anul	TOTAL		Grad sever		Grad accentuat		Grad mediu	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
CSDDCM TOTAL	6330	7768	1047	1207	3470	4187	1813	2374
CSDDCM nr.1oncologic	2141	3023	426	582	1034	1403	681	1038
CSDDCM nr.2 pnftziol.	1119	1420	25	48	817	1013	277	359
CSDDCM nr.3psihiatric	1448	1836	156	118	878	1079	414	639
CSDDCM nr.4 pediatic	1583	1489	438	459	720	692	425	338

Figura 2 Structura dizabilității după reexpertizare în cadrul CSDDCM

Dizabilitatea repetată la 100 mii populație: Total–218,6 (a.2015–178,0); CSDDCM nr.1 oncologic–85,1 (a.2014 – 60,2); CSDDCM nr.2 pneumoftiziologic –40,0 (a.2015 – 31,5); CSDDCM nr.3 psihiatric –51,7 (a.2015 – 40,7); CSDDCM nr.4 pediatric la 1000 copii– 0,5 (a.2015 – 0,6). Indicatori sporți ai dizabilității repetate prin afecțiunile oncologice confirmă morbiditatea înaltă prin aceste maladii în RM. În structura gradelor de dizabilitate repetată predomină gradul accentuat.

Dizabilitatea fără termen în cadrul CCRD și CSDDCM

Tabelul 6 Dizabilitatea fără termen de reexpertizare

	Număr persoane cu dizabilitate primară stabilită fără termen (c/abs)		Ponderea celor cu dizabilități stabilite f/t din total persoane cu diz.prim.contingent respectiv (%)		Număr persoane reexpertizate cu dizabilitate stabilită fără termen (c/abs)		Ponderea celor cu dizabilități stabilite f/t din total persoane reexpertizate contingent respectiv (%)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
CSDDCM TOTAL	80	82	2,0	2,2	557	751	8,8	9,7
CSDDCM nr.1 oncologic	43	52	2,1	2,5	114	268	5,3	8,9
CSDDCM nr.2. ftpneumol.	1	5	0,1	0,6	62	128	5,5	9,0
CSDDCM nr.3 psihiatric	3	-	0,6	-	23	74	1,6	4,0
CSDDCM nr.4 pediatric	32	25	6,3	5,3	353	281	22,3	18,9

Dizabilitatea fără termen de reexpertizare denotă schimbarea spre creștere nesemnificativă a indicilor cu unele excepții, spre exemplu CS nr.3 nu are dizabilitate primară fără termen, la CS nr.4 se denotă o scădere a ponderii dizabilității fără termen.

Dizabilitatea primară în vârstă de 18 ani și peste

Determinarea dizabilității primare este în competența a 27 consilii teritoriale și consilii specializate în domeniu.

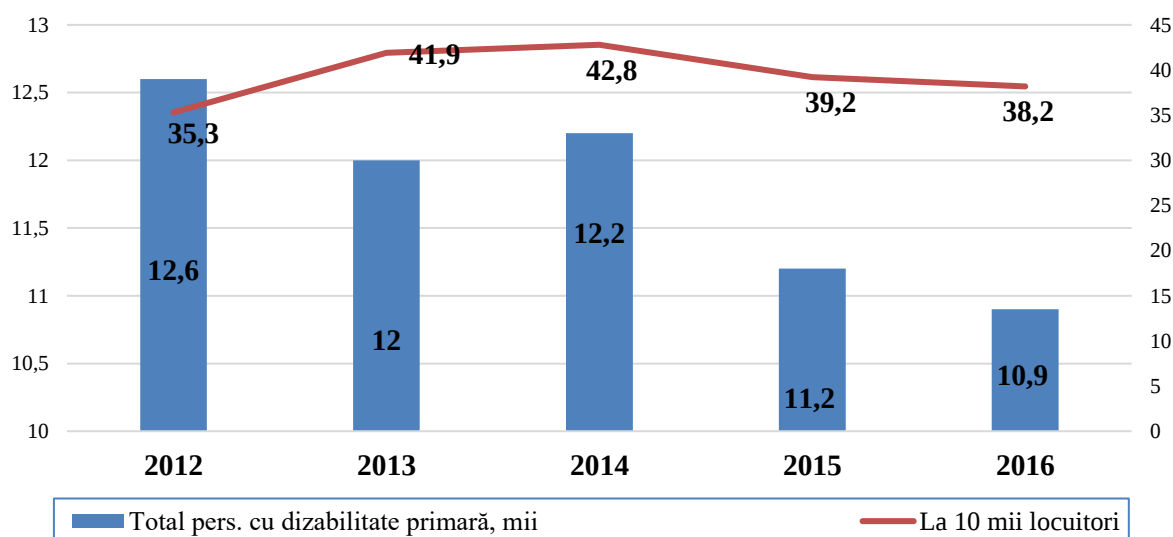
Conform datelor statistice obținute în anul 2016, au fost expertizate primar 15233 persoane (a.2015–14514) și 12605 persoane au fost încadrate în grad de dizabilitate–82,7% (a.2015–77,2%), din care:

- locuitori urbani–4693 persoane (a.2015 – 4138), inclusiv în vârstă aptă de muncă 3691 (a.2015 – 3759), pensionari –359 (a.2015 – 379);
- locuitori rurali –7912 persoane (a.2015 – 7066 persoane), inclusiv în vârstă aptă de muncă 6559 (a.2015 – 6754), pensionari –335(a.2015–312).

A fost prelungit concediul medical la 1626 persoane (a.2015 – 2324). Nu s-au încadrat în grad de dizabilitate 900 persoane (a.2015 – 933). În urma accidentelor de muncă a fost stabilită dizabilitatea la 6 persoane (a.2015 – 13), iar în urma bolilor profesionale persoane cu dizabilități nu s-au înregistrat la fel, ca și a.2015. Dizabilitate cauzată de consecințele avariei de la CAE Cernobîl a fost stabilită la 2 persoane (a.2015 – 5), persoane cu dizabilități din rândul militarilor –17 (a.2015 – 24), persoane cu dizabilități din copilărie –161 (a.2015 – 224).

Persoanelor cu dizabilități primare ale aparatului locomotor în anul 2016 au fost eliberate 909 concluzii pentru asistență socială, privind necesitatea deservirii cu transport, inclusiv fără termen de reexpertizare, în 292 cazuri și recomandări generale privind necesitatea asistenței personale, în 878 cazuri cu dizabilitate primară, conform Programului individual de reabilitare și incluziune socială a persoanei cu dizabilități.

Figura 3. Persoane cu dizabilitate primară în vârstă de 18 ani și peste, la 10 mii locuitori de vârstă respectivă, 2012-2016

În structura dizabilității primare predomină bărbații – 6728 persoane, cu o pondere de 61,5%. Analiza dizabilității pe grupe de vârstă scoate în evidență un număr mai mare al persoanelor cu dizabilități după vârsta de 50 de ani, cea mai afectată fiind vârsta de 50-61 ani 3863 persoane (35,3%). Totodată, numărul persoanelor cu dizabilități rămâne înalt și pentru segmentul de vârstă 40-49 de ani – 2483 persoane (22,7%).

Dizabilitatea primară în vârstă de 18 ani și peste

Persoane cu dizabilitate primară în vârstă de 18 ani și peste la 100 000 locuitori de vârstă respectivă, pe raioane

Tabelul № 9 Dizabilitatea primară în vârstă de 18 ani și peste la 100 000 locuitori de vârstă respectivă

	TOTAL				inclusiv după gradul de dizabilitate											
					grad sever				grad accentuat				grad mediu			
	2015		2016		2015		2016		2015		2016		2015		2016	
	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.
mun. Chișinău	1194	176,2	1193	174,7	151	22,3	158	23,1	640	94,5	580	84,9	403	59,5	455	66,6
mun. Bălți	271	217,0	245	195,4	28	22,4	32	25,5	157	125,7	125	99,7	86	68,9	88	70,2
Total pe municipii	1465	182,6	1438	177,9	179	22,3	190	23,5	797	99,3	705	87,2	489	60,9	543	67,2
Anenii Noi	218	328,3	216	324,6	20	30,1	24	36,1	97	146,1	87	130,8	101	152,1	105	157,8
Basarabeasca	76	328,4	56	241,3	12	51,8	8	34,5	39	168,5	24	103,4	25	108,0	24	103,4
Briceni	175	292,7	177	297,2	28	46,8	26	43,7	81	135,5	83	139,4	66	110,4	68	114,2
Cahul	272	274,7	259	260,8	38	38,4	36	36,2	119	120,2	126	126,9	115	116,1	97	97,7
Cantemir	116	242,5	141	294,5	20	41,8	19	39,7	38	79,4	68	142,0	58	121,2	54	112,8
Călărași	219	351,5	243	391,1	19	30,5	22	35,4	117	187,8	115	185,1	83	133,2	106	170,6
Căușeni	146	203,8	172	240,4	13	18,1	18	25,2	62	86,6	76	106,2	71	99,1	78	109,0
Cimișlia	123	252,8	111	228,2	32	65,8	29	59,6	59	121,3	45	92,5	32	65,8	37	76,1
Criuleni	132	230,6	121	211,2	19	33,2	14	24,4	47	82,1	54	94,2	66	115,3	53	92,5
Dondușeni	92	258,2	105	297,1	15	42,1	16	45,3	45	126,3	43	121,7	32	89,8	46	130,2
Drochia	219	305,1	175	244,8	20	27,9	19	26,6	119	165,8	75	104,9	80	111,5	81	113,3
Dubăsari	65	231,3	96	340,2	16	56,9	13	46,1	32	113,9	56	198,4	17	60,5	27	95,7
Edineț	254	384,7	206	313,2	36	54,5	35	53,2	130	196,9	91	138,4	88	133,3	80	121,6
Fălești	154	213,8	150	208,4	18	25,0	24	33,3	77	106,9	67	93,1	59	81,9	59	82,0
Florești	202	284,5	204	289,1	16	22,5	17	24,1	83	116,9	99	140,3	103	145,1	88	124,7
Glodeni	85	177,5	98	205,6	15	31,3	13	27,3	29	60,6	53	111,2	41	85,6	32	67,1
Hîncești	206	217,2	247	260,5	32	33,7	39	41,1	94	99,1	101	106,5	80	84,3	107	112,8
Ialoveni	170	216,7	178	225,7	16	20,4	32	40,6	83	105,8	83	105,2	71	90,5	63	79,9
Leova	104	248,5	124	297,0	19	45,4	16	38,3	47	112,3	51	122,1	38	90,8	57	136,5
Nisporeni	111	216,3	110	214,6	11	21,4	18	35,1	34	66,3	51	99,5	66	128,6	41	80,0
Ocnița	132	290,6	113	250,2	20	44,0	12	26,6	73	160,7	56	124,0	39	85,9	45	99,7
Orhei	256	257,8	248	250,0	31	31,2	31	31,3	116	116,8	104	104,9	109	109,8	113	113,9
Rezina	193	475,3	192	474,4	20	49,3	27	66,7	129	317,7	134	331,1	44	108,4	31	76,6
Rîșcani	172	311,2	145	263,2	22	39,8	14	25,4	90	162,8	69	125,3	60	108,6	62	112,6
Sîngerei	323	452,7	305	426,4	48	67,3	49	68,5	169	236,9	146	204,1	106	148,6	110	153,8
Soroca	276	339,6	237	290,5	40	49,2	29	35,5	120	147,6	104	127,5	116	142,7	104	127,5
Strășeni	240	332,9	254	351,6	22	30,5	33	45,7	101	140,1	86	119,0	117	162,3	135	186,9
Șoldănești	206	630,7	207	636,3	31	94,9	17	52,3	129	395,0	147	451,8	46	140,8	43	132,2
Ștefan-Vodă	139	252,0	152	276,0	30	54,4	17	30,9	64	116,0	73	132,6	45	81,6	62	112,6
Taraclia	155	439,6	149	423,4	16	45,4	11	31,3	88	249,6	85	241,5	51	144,6	53	150,6
Telenești	254	451,0	214	379,2	37	65,7	30	53,2	130	230,8	102	180,7	87	154,5	82	145,3
Ungheni	195	213,7	212	232,1	19	20,8	28	30,6	69	75,6	92	100,7	107	117,3	92	100,7
UTA Găgăuzia	644	504,6	635	496,9	58	45,4	71	55,6	431	337,7	424	331,8	155	121,4	140	109,6
-Comrat	175	324,8	219	380,9	20	37,1	35	60,9	88	163,3	133	231,3	67	124,4	51	88,7
-Ciadlr Lunga	415	756,9	356	714,1	34	62,0	26	52,2	308	561,7	258	517,5	73	133,1	72	144,4
-Vulcanesti	54	285,4	60	293,6	4	21,1	10	48,9	35	185,0	33	161,5	15	79,3	17	83,2
Total pe raioane	6324	307,2	6252	303,9	809	39,3	807	39,2	3141	152,6	3070	149,2	2374	115,3	2375	115,4
Total Republica Malul Drept	11204	391,6	10944	381,9	1702	59,5	1775	61,9	5959	208,3	5695	198,7	3543	123,8	3474	121,2

Incidența dizabilității primare la 100 000 locuitori în anul 2016 este de 381,9 comparativ cu 391,6 persoane în anul 2015 și constituie o descreștere cu 9,7 la 100 mii locuitori.

Analiza dizabilității primare denotă o reducere a incidenței sporite la CTDDCM Ciadăr – Lunga – 593,8 (a.2015 – 632,7), Șoldănești – 546,5 (a.2015 – 544,6), Sîngerei – 405,6 (a.2015 – 451,9). În mun. Chișinău sectorului urban revin 171,0 persoane la 100 000 locuitori, sectorului rural – 214,4 persoane la 100 000 locuitori. În cadrul CTDDCM s. Rîșcani au fost expertizate primar 400 persoane (a.2015 – 270); s. Botanica – 348 persoane (a.2015 – 376); s. Centru – 355 persoane (a.2015 – 379); s. Buiucani – 260 persoane (a.2015 – 246).

Figura 4 Pondrea populației urbane și rurale în structura dizabilității primare

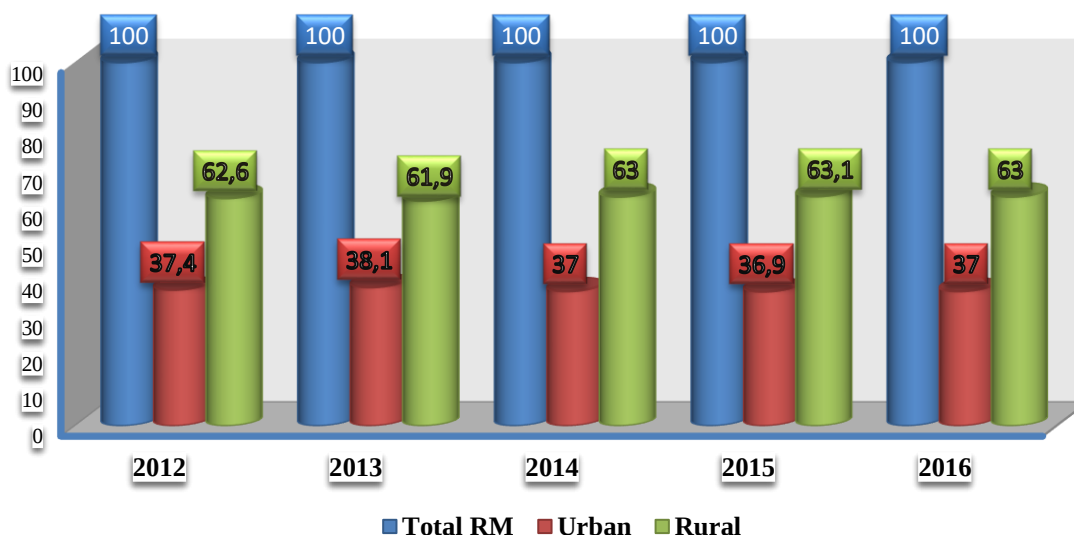
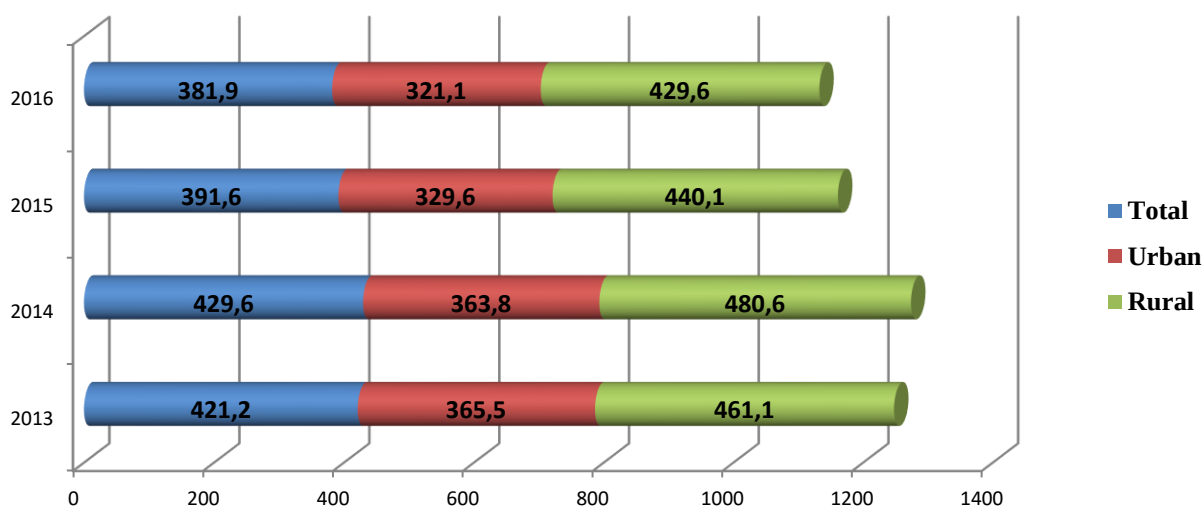

Figura 5 Incidența dizabilității primare după mediul de trai (vârsta de 18 ani și peste, a. 2016)

În funcție de mediul de trai în anul 2016 la 100 mii locuitori din mediul urban revin 321,1 persoane, iar din mediul rural – 429,6 persoane, mai mare cu 118,2. Comparativ cu anul 2015, se denotă o scădere ușoară a dizabilității primare atât în mediul rural, cât și în cel urban cu 8,5 și respectiv 10,5 la 100 mii locuitori.

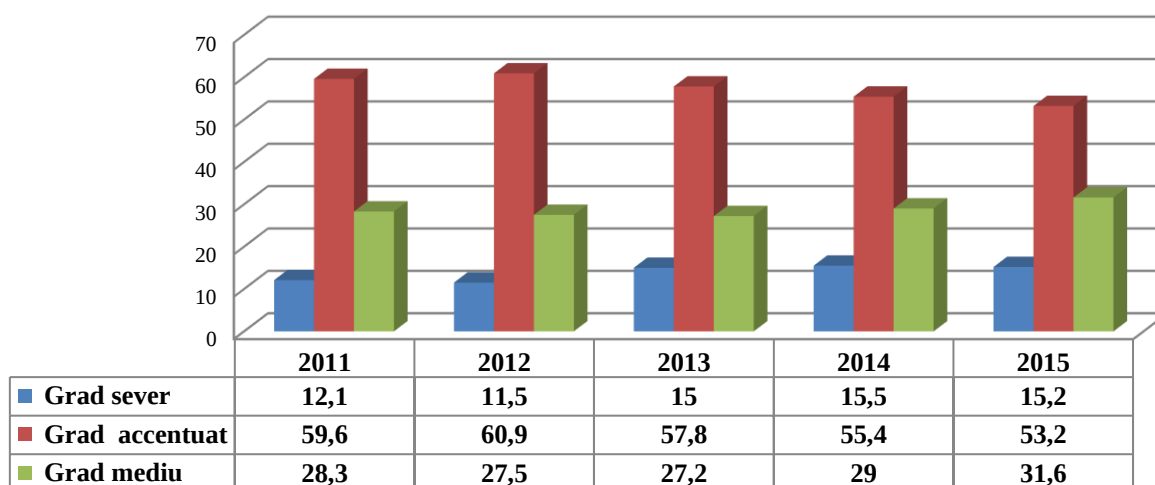
Conform structurii dizabilității pe grade, comparativ cu anul 2015 în mediul urban gradul sever și mediu a crescut cu 1,4% și 0,2% respectiv, accentuat a scăzut cu 1,6%; ponderea gradelor în mediul rural: mediu a rămas neschimbat, accentuat a scăzut cu 0,8%, sever s-a majorat cu 0,9%.

Tabelul 11 *Repartizarea persoanelor cu dizabilitate primară în vârstă de 18 ani și peste, conform gradului de dizabilitate*

Dizabilitate primară	2012	2013	2014	2015	2016
Total, persoane (cifre absolute)	12582	11962	12254	11204	10944
inclusiv:					
Dizabilitate severă	1450	1795	1900	1702	1775
Dizabilitate accentuată	7668	6910	6795	5959	5695
Dizabilitate medie	3464	3257	3559	3543	3474

În anul 2016 au fost recunoscut 10944 persoane cu dizabilitate primară. În structura gradelor de dizabilitate primară, comparativ cu anul 2015 se constată majorare nesemnificativă a gradului sever cu 1,0%, a gradului accentuat diminuare cu 1,2% și a gradului mediu o pondere stabilă. Comparativ cu anul 2012, ponderea dizabilității primare severe a crescut cu 4,7 la sută, iar dizabilitatea accentuată s-a redus cu 8,9 și medie a crescut cu 4,2 la sută.

Figura 7 *Structura gradelor de dizabilitate primară la persoane în vârstă de 18 ani și peste (din total dizabilitate primară, vârstă respectivă)*

Majorarea indicatorilor în structura dizabilității e cauzată în mare parte de progresarea gravității bolilor dizabilitante, precum patologia oncologică, prin tumorile maligne, bolile aparatului circulator, bolile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv. La fel e de menționat faptul predominării ponderii populației rurale în structura dizabilității și a accesului limitat la servicii medicale și de reabilitare medico-socială în mediul rural și creșterea numărului de persoane de vârstă înaintată.

Structura dizabilității primare în vârstă de 18 ani și peste conform gradelor de dizabilitate pe consilii

Datele relatate în tabelul 12 denotă, că în structura dizabilității primare predomină gradul accentuat, în comparație cu perioada respectivă a.2015 gradul accentuat și sever este în descreștere în majoritatea consiliilor, iar gradul mediu denotă o creștere lentă. Ponderea gradului sever a scăzut în CTDDCM: s.Rîșcani, Donduseni, Cahul, Hîncești, Șoldănești; Gradul accentuat – în CTDDCM: s.Rîșcani, s.Botanica, s.Ciocana, Bălți, Edineț, Drochia, Sîngerei; Gradul mediu a crescut în CTDDCM: s.Rîșcani, s.Ciocana, Edineț, Calarași, Hîncești, Drochia.

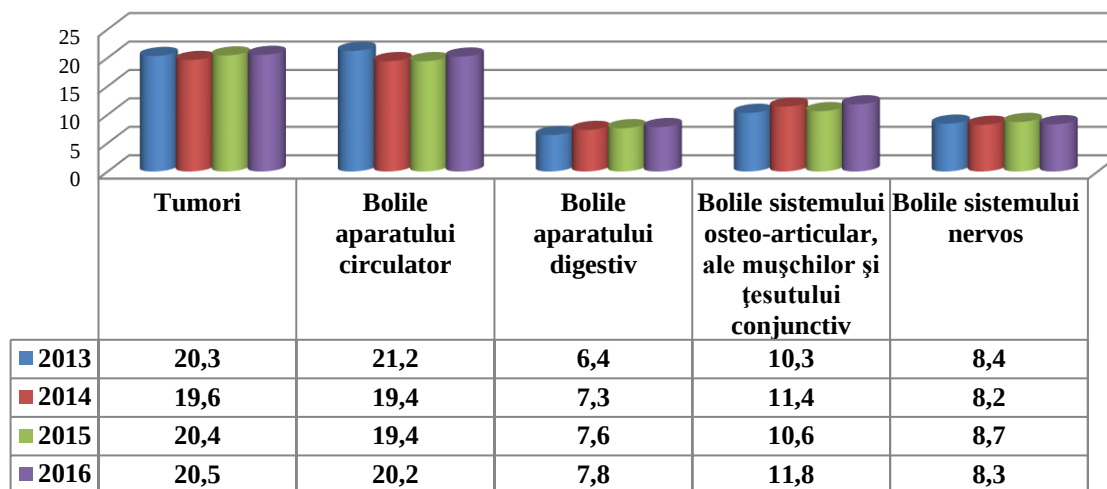
*Notă: I trimestru anul 2016 CTDDCM Rîșcani a evaluat persoanele adulte cu dizabilități din r-nul Nisporeni, iar CTDDCM Calarași a evaluat persoanele adulte cu dizabilități din r-nul Ungheni.

Tabelul 12 Structura dizabilității primare în vârstă de 18 ani și peste conform gradelor de dizabilitate pe consilii

CDDCM	Grad sever				Grad accentuat				Grad mediu			
	abs		%		abs		%		abs		%	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Rîșcani	52	62	19,3	15,5	161	234	59,6	58,5	57	104	21,1	26,0
Botanica	38	36	10,1	10,3	205	166	54,5	47,7	133	146	35,4	42,0
Centru	38	41	10,0	11,5	175	157	46,2	44,2	166	157	43,8	44,2
Ciocana	46	61	12,2	16,8	187	167	49,7	45,9	143	136	38,0	37,4
Buicani	29	32	11,8	12,3	124	108	50,4	41,5	93	120	37,8	46,2
Bălți	28	32	10,3	13,1	157	125	57,9	51,0	86	88	31,7	35,9
Edineț	64	61	14,9	15,9	211	174	49,2	45,4	154	148	35,9	38,6
Donduseni	35	28	15,6	12,8	118	99	52,7	45,4	71	91	31,7	41,7
Cimișlia	44	37	22,1	22,2	98	69	49,2	41,3	57	61	28,6	36,5
Cahul	58	55	14,9	13,8	157	194	40,5	48,5	173	151	44,6	37,8
Călărași	41	55	8,9	11,1	218	201	47,5	40,4	200	241	43,6	48,5
Hîncești	51	55	16,5	14,8	141	152	45,5	41,0	118	164	38,1	44,2
Orhei	50	45	12,9	12,2	163	158	42,0	42,8	175	166	45,1	45,0
Ungheni	30	41	9,8	14,7	103	117	33,7	42,1	173	120	56,5	43,2
Sîngerei	85	79	14,7	15,2	299	248	51,8	47,8	193	192	33,4	37,0
Șoldănești	51	44	12,8	11,0	258	281	64,7	70,4	90	74	22,6	18,5
C-Lunga	50	37	8,8	7,3	396	343	69,5	67,9	124	125	21,8	24,8
Drochia	42	33	10,7	10,3	209	144	53,5	45,0	140	143	35,8	44,7
Fălești	33	37	13,8	14,9	106	120	44,4	48,4	100	91	41,8	36,7
Ștef-Vodă	43	35	15,1	10,8	126	149	44,2	46,0	116	140	40,7	43,2
Soroca	56	46	11,7	10,4	203	203	42,5	46,0	219	192	45,8	43,5
Comrat	24	45	10,5	16,1	123	166	53,7	59,5	82	68	35,8	24,4
TOTAL	1702	1775	15,2	16,2	5959	5695	53,2	52,0	3543	3474	31,6	31,7

Structura dizabilității primare conform nozologiilor (vârsta de 18 ani și peste)

Figura 8 Structura dizabilității primare în funcție de nozologiile predominante a.2013-2015

În funcție de formele nozologice în baza cărora s-a stabilit dizabilitatea primară, pe parcursul ultimilor ani sunt predominante tumorile și bolile aparatului circulator. În anul 2016, la fel, ca și 2015, preponderente sunt tumorile cu 20,5% (a.2015 – 20,4%); bolile aparatului circulator – 20,2% (a.2015 – 19,4%); bolile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv – 11,8% (a.2015 – 10,6%). De asemenea, rămâne sporită și dizabilitatea primară din cauza bolilor sistemului nervos – 8,3% (a.2015 – 8,7%), și a bolilor aparatului digestiv – 7,8% (a.2015 – 7,6%). Urmează bolile endocrine, de nutriție și metabolism – 6,8%; leziuni traumatice – 5,9%.

Pentru populația din mediul urban, în structura dizabilității primare predominante rămân a fi tumorile cu 24,4% (a.2015 – 24,3%), iar în mediul rural bolile aparatului circulator cu 19,5% (a.2015 – 18,6 %).

Tabelul 13 Structura dizabilității primare după grade și formele nozologice

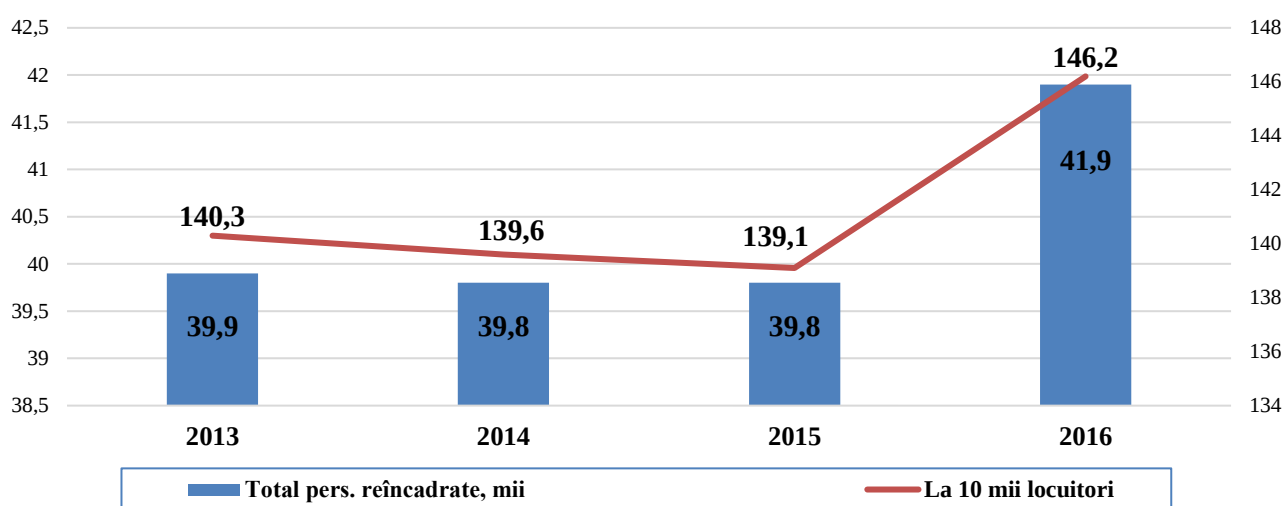
Formele de boală	Total		Gr. sever		Gr. accentuat		Gr. mediu	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Total, inclusiv:	11204	10944	%	%	%	%	%	%
Tumori	2289	2244	33,7	35,5	51,8	50,0	14,5	14,5
Bolile aparat. circulator	2174	2207	14,1	15,0	59,4	60,6	26,5	24,4
Bolile sist. osteo-articular, mușchilor, țesut conjunctiv	1193	1293	2,6	1,8	44,3	41,9	53,1	56,3
Boli ale sistemului nervos	972	913	13,5	12,9	43,1	37,3	43,4	49,8
Bolile aparatului digestiv	851	851	14,9	15,7	57,0	57,1	28,1	27,2
Tulburări mentale și de comportament	580	372	4,5	7,5	55,5	55,1	40,0	37,4
Bolile endocrine, de nutriție și metabolism	786	741	4,2	5,5	50,9	48,6	44,9	45,9
Leziuni traumatice	704	645	10,8	15,0	51,3	47,6	37,9	37,4
Tuberculoza	566	596	3,0	4,2	93,3	93,3	3,7	2,5
Bolile ochiului/anexelor sale	513	465	24,6	27,7	29,6	26,7	45,8	45,6
Alte boli	576	617	9,5	11,3	55,5	50,4	35,0	38,3

În structura dizabilității primare după grade și formele nozologice, constatăm că cea mai mare pondere a gradului sever este în tumori 35,5% (a.2015<cu 1,8%), după care urmează bolile ochiului și anexelor sale în proporție de 27,7% (a.2015<cu 3,1%), bolile aparatului digestiv cu 15,7% (a.2015<cu 0,8%), bolile aparatului circulator cu 15,0% (a.2015<cu 0,9%). Acest fapt poate fi explicat prin sporirea morbidității prin aceste maladii și forme tardiv depistate, ce denotă rezerve în asistența medicală primară și specializată, educație sanitară insuficientă a populației.

În dizabilitatea accentuată, pe primul loc se plasează tuberculoza cu 93,3%, urmată de bolile aparatului circulator-60,6%. și bolile aparatului digestiv -57,1%. Dizabilitatea medie este stabilită preponderent persoanelor care suferă de bolile sistemului osteo-articular, ale mușchilor, țesutului conjunctiv – 56,3%, bolile sistemului nervos-49,8%. Conform datelor statistice, în dizabilitatea primară, cele mai afectate sunt persoanele din grupele de vârstă 40 – 50 ani și peste, fiind preponderente în bolile aparatului circulator, urmate de tumori și bolile sistemului osteo-articular, ale mușchilor și țesutului conjunctiv.

Dizabilitatea repetată în vârstă de 18 ani și peste

Figura 9 Încadrarea repetată a persoanelor cu dizabilități în grad de dizabilitate, 2013-2016

Pe parcursul anului 2016 au fost reexpertizate 42584 persoane (a.2015 – 40438 persoane). Gradul de dizabilitate a fost stabilit repetat pentru 41912 persoane (a.2015 – 39797 persoane).

Din rândul locuitorilor urbani au fost reexpertizate 15249 persoane (a.2015 – 14605 persoane). Din nou încadrate în grad de dizabilitate au fost 15019 persoane (a.2015 – 14389 persoane). Nu s-au încadrat în grad de dizabilitate 230 persoane – 1,5% (a.2015 – 216 persoane).

Din rândul locuitorilor rurali au fost reexpertizate 27335 persoane (a.2015 – 25833 persoane). Din nou încadrate în grad de dizabilitate au fost 26893 persoane (a.2015 – 25408 persoane). Nu s-au încadrat în grad de dizabilitate - 442 persoane – 1,6% (a.2015 – 425 persoane – 1,6%).

În ponderea numărului persoanelor reîncadrate în grad de dizabilitate la reexpertizare în ultimul an a diminuat – cu 1,6%.

Încadrarea repetată în grad de dizabilitate, persoane în vârstă de 18 ani și peste

Tabelul № 14 Încadrarea repetată în grad de dizabilitate a persoanelor cu dizabilități în vârstă de 18 ani și peste

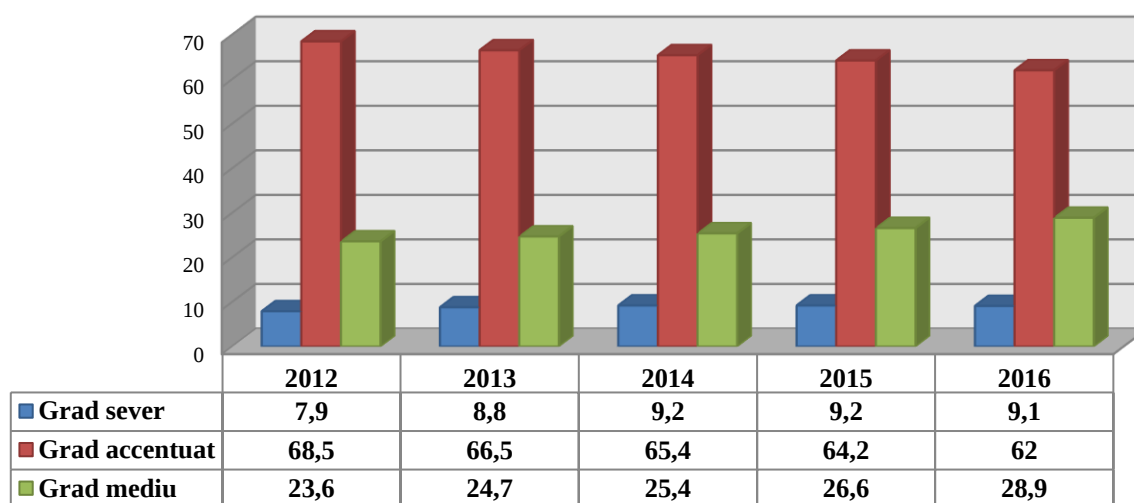
	TOTAL B C E F O				inclusiv după gradul de dizabilitate											
					gradul <i>sever</i>				gradul <i>accentuat</i>				gradul <i>mediu</i>			
	2015		2016		2015		2016		2015		2016		2015		2016	
	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.	abs.	la 100 mii loc.
mun. Chișinău	4520	667,1	4826	706,6	388	57,3	460	67,3	2727	402,5	2819	412,7	1405	207,4	1547	226,5
mun. Bălți	1562	1250,5	1275	1016,6	137	109,7	93	74,2	1136	909,5	841	670,6	289	231,4	341	271,9
Total pe municipii	6082	757,9	6101	754,7	525	65,4	553	68,4	3863	481,4	3660	452,7	1694	211,1	1888	233,5
Anenii Noi	642	966,9	703	1056,6	52	78,3	50	75,1	372	560,2	419	629,7	218	328,3	234	351,7
Basarabeasca	408	1762,7	388	1672,2	46	198,7	41	176,7	275	1188,1	243	1047,3	87	375,9	104	448,2
Briceni	759	1269,3	795	1335,1	76	127,1	66	110,8	554	926,5	578	970,7	129	215,7	151	253,6
Cahul	1026	1036,2	850	855,9	165	166,6	118	118,8	532	537,3	463	466,2	329	332,3	269	270,9
Cantemir	571	1193,5	660	1378,7	66	138,0	85	177,6	299	625,0	349	729,0	206	430,6	226	472,1
Călărași	914	1466,8	968	1558,0	77	123,6	82	132,0	635	1019,0	621	999,5	202	324,2	265	426,5
Căușeni	561	783,2	521	728,1	63	88,0	79	110,4	300	418,8	253	353,6	198	276,4	189	264,1
Cimișlia	572	1175,5	621	1276,6	72	148,0	77	158,3	375	770,7	380	781,2	125	256,9	164	337,1
Criuleni	798	1394,2	790	1378,7	37	64,6	40	69,8	416	726,8	399	696,3	345	602,7	351	612,5
Dondușeni	593	1664,1	567	1604,3	56	157,2	38	107,5	365	1024,3	343	970,5	172	482,7	186	526,3
Drochia	881	1227,5	946	1323,5	57	79,4	67	93,7	603	840,2	609	852,0	221	307,9	270	377,7
Dubăsari	205	729,5	237	839,8	23	81,8	21	74,4	152	540,9	160	567,0	30	106,8	56	198,4
Edineț	1124	1702,3	1157	1759,3	107	162,1	100	152,1	887	1343,3	851	1294,0	130	196,9	206	313,2
Fălești	787	1092,4	841	1168,3	48	66,6	69	95,9	526	730,1	563	782,1	213	295,7	209	290,3
Florești	1443	2032,3	1454	2060,5	66	93,0	62	87,9	917	1291,5	918	1300,9	460	647,9	474	671,7
Glodeni	437	912,5	513	1076,5	29	60,6	59	123,8	276	576,3	301	631,6	132	275,6	153	321,1
Hîncești	950	1001,5	987	1040,8	126	132,8	132	139,2	564	594,6	584	615,9	260	274,1	271	285,8
Ialoveni	700	892,2	767	972,4	50	63,7	66	83,7	405	516,2	385	488,1	245	312,3	316	400,6
Leova	429	1025,3	435	1041,8	46	109,9	45	107,8	283	676,3	292	699,3	100	239,0	98	234,7
Nisporeni	540	1052,5	515	1004,5	38	74,1	63	122,9	237	461,9	227	442,8	265	516,5	225	438,9
Ocnîța	542	1193,4	523	1158,2	56	123,3	41	90,8	345	759,6	335	741,8	141	310,5	147	325,5
Orhei	1182	1190,5	1103	1112,0	93	93,7	71	71,6	606	610,4	559	563,6	483	486,5	473	476,9
Rezina	801	1972,7	798	1971,8	69	169,9	71	175,4	593	1460,4	565	1396,1	139	342,3	162	400,3
Rîșcani	785	1420,2	836	1517,7	69	124,8	50	90,8	496	897,3	542	984,0	220	398,0	244	443,0
Sîngerei	1212	1698,7	1251	1749,1	173	242,5	148	206,9	799	1119,8	752	1051,4	240	336,4	351	490,8
Soroca	1504	1850,5	1518	1860,4	84	103,4	93	114,0	1039	1278,4	1002	1228,0	381	468,8	423	518,4
Strășeni	977	1355,1	1161	1607,2	66	91,5	75	103,8	659	914,1	730	1010,5	252	349,5	356	492,8
Șoldănești	1491	4564,9	1486	4567,7	93	284,7	84	258,2	1304	3992,4	1301	3999,0	94	287,8	101	310,5
Ștefan-Vodă	603	1093,2	617	1120,5	67	121,5	75	136,2	327	592,8	295	535,7	209	378,9	247	448,6
Taraclia	610	1730,1	639	1815,6	43	122,0	24	68,2	437	1239,4	482	1369,5	130	368,7	133	377,9
Telenești	1051	1866,0	1036	1835,8	123	218,4	114	202,0	702	1246,4	645	1142,9	226	401,2	277	490,8
Ungheni	1022	1120,1	971	1062,9	64	70,1	83	90,9	461	505,3	450	492,6	497	544,7	438	479,5
UTA Găgăuzia	2848	2231,5	2878	2252,1	221	173,2	229	179,2	2216	1736,3	2240	1752,8	411	322,0	409	320,1
-Comrat	989	1835,6	921	1601,7	108	200,4	92	160,0	712	1321,5	649	1128,7	169	313,7	180	313,0
-Ceadir Lunga	1589	2898,0	1730	3470,1	86	156,8	115	230,7	1321	2409,2	1434	2876,3	182	331,9	181	363,1
-Vulcanesti	270	1427,2	227	1110,8	27	142,7	22	107,7	183	967,3	157	768,3	60	317,2	48	234,9
Total pe raioane	28968	1407,2	29532	1435,4	2521	122,5	2518	122,4	18957	920,9	18836	915,5	7490	363,9	8178	397,5
Total Republica Malul Drept	39797	1391,0	41912	1462,4	3655	127,8	3819	133,3	25570	893,7	25991	906,9	10572	369,5	12102	422,3

Structura dizabilității repetate conform gradele de dizabilitate (anii 2012-2016)

Tabelul 15 Repartizarea persoanelor cu dizabilitate repetată conform gradelor de dizabilitate (vârsta de 18 ani și peste)

Dizabilitate repetată	2012	2013	2014	2015	2016
Total, persoane (cifre absolute)	41801	39870	39827	39797	41912
inclusiv:					
Dizabilitate severă	3284	3493	3663	3655	3819
Dizabilitate accentuată	28632	26512	26041	25570	25991
Dizabilitate medie	9885	9865	10123	10572	12102

Figura 10 Ponderea gradelor de dizabilitate din total persoane cu dizabilitate repetată

În cazul repartizării persoanelor reexpertizate conform gradului de dizabilitate menționăm, că 9,1 % sunt cu dizabilitate severă, 62,0% cu dizabilitate accentuată și 28,9% cu dizabilitate medie. Comparativ cu anul 2015 dizabilitatea severă a scăzut cu 0,1%, dizabilitatea accentuată cu 2,2%, iar cea medie s-a majorat cu 2,3%.

Tabelul 16 Ponderea persoanelor reexpertizate neîncadrate în grad de dizabilitate din numărul celor reexpertizați (vârsta de 18 ani și peste)

a.2014			a.2015			a.2016		
TOTAL	Incl neîncadr. în grad	%	TOTAL	Incl neîncadr. în grad	%	TOTAL	Incl neîncadr. în grad	%
40270	443	1,1	40438	641	1,6	42584	672	1,6

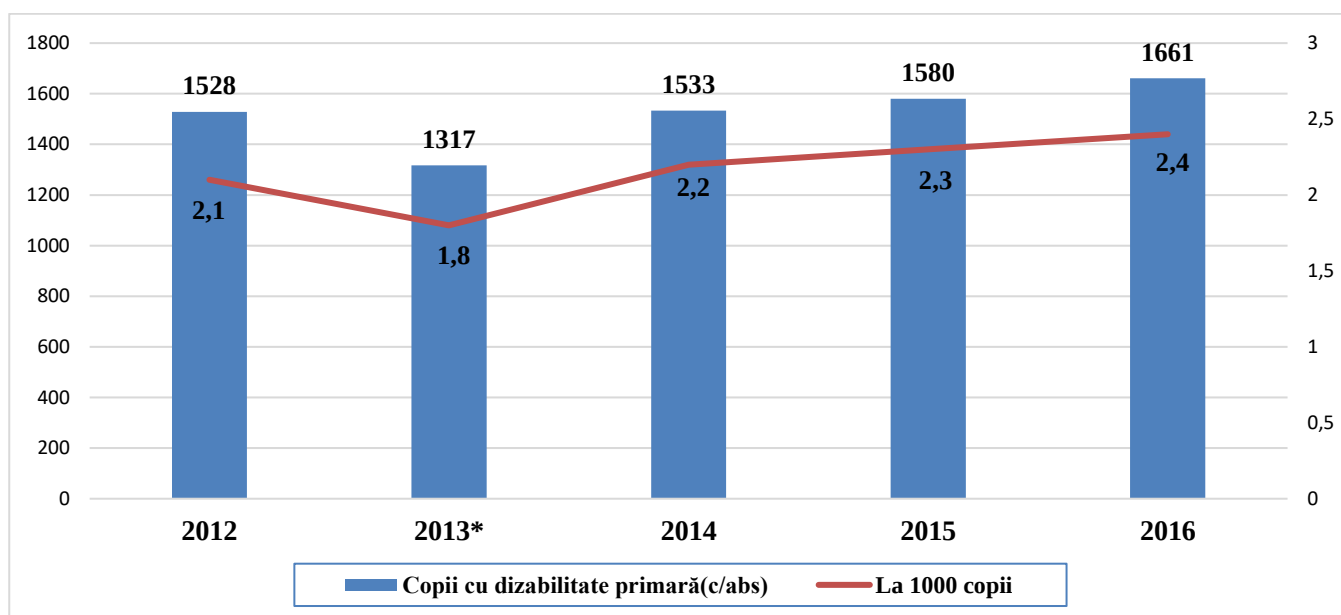
E de menționat faptul, că în comparație cu anul 2015 ponderea persoanelor reexpertizate neîncadrate în grad de dizabilitate nu s-a schimbat.

Dizabilitatea la persoane în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile

În conformitate cu prevederile HG nr. 65 din 23.01.2013 „Cu privire la determinarea dizabilității și capacității de muncă”, determinarea dizabilității la persoanele de vârstă de până la 18 ani a devenit responsabilitatea CNDDCM și se apreciază în cadrul Consiliul Specializat pentru Determinarea Dizabilității cu profil pediatric cât și al Consiliilor Teritoriale din Republică (excepție CTDDCM municipale), începând cu luna martie 2013. Pe parcursul anului 2016 au fost expertizați/reexpertizați în total 8003 copii (a.2015 – 7911), din care încadrați în grad de dizabilitate 7932 persoane (a.2015 – 7832).

Dizabilitatea primară în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile

Figura 11 Dizabilitatea primară la persoane în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile, la 1000 locuitori de vârstă respectivă, 2012-2015

*Notă: anul 2013, începând cu 1.martie

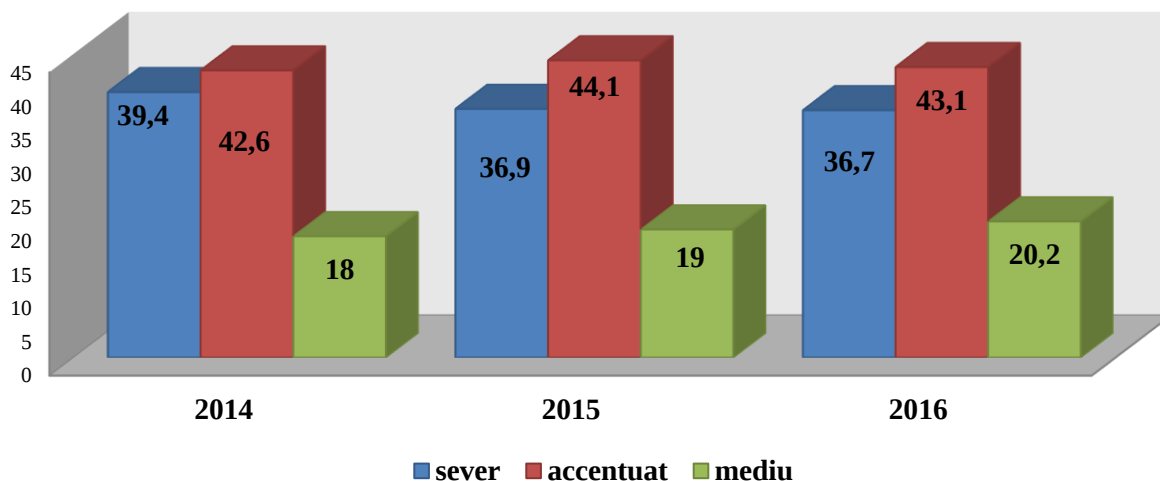
În anul 2016, au fost expertizați primar 1691 persoane (a.2015 - 1619 persoane), gradul de dizabilitate a fost stabilit primar pentru 1661 persoane (a.2015 – 1580 persoane), din care 1058 (63,7%) revine sexului masculin.

Din persoanele încadrate primar în grad de dizabilitate 43,2% sunt de grad accentuat (a.2015 – 41,4%), 36,7 % de grad sever (a.2015 – 36,9%) iar gradului mediu îi revine ponderea de 20,2% (a.2015 – 19%).

Au fost eliberate 107 concluzii pentru asistență socială în ce privește compensarea cheltuielilor de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități primare ale aparatului locomotor.

În Programul individual de reabilitare și incluziune socială a persoanelor cu dizabilități, în compartimentul asistență socială a fost recomandată în 137 cazuri necesitatea asistenței personale.

Figura 12 Structura gradelor de dizabilitate primară la persoane de vârstă 0 – 17 ani 11 luni 29 zile

Distribuția dizabilității primare după mediul de trai este 643 de copii din mediul urban (a.2015 – 536 copii) și 1018 din sectorul rural (a.2015 – 997 copii). În structura gradelor de dizabilitate din mediul urban predomină gradul sever cu 42,6% (a.2015 – 44,8%), urmat de gradul accentuat cu 38,6% (a.2015 – 38,8%) și gradul mediu cu 18,8% (a.2015 – 16,4%). În sectorul rural, gradului sever îi revine 32,9% (a.2015 – 36,5%), gradului accentuat –46,1% (a.2015 – 44,6%) și gradului mediu -21,0% (a.2015 – 18,9%).

Incidența dizabilității primare la persoane de vârstă 0 -17 ani 11 luni 29 zile pentru anul 2016 este de 2,4 la 1000 copii, a.2015 – 2,3 ‰ și a.2014 – 2,2‰. Totodată, creșterea nivelului de diagnosticare a morbidității prin maladiile dizabilitante la copii dă dovadă de modernizarea serviciului de diagnostic oportun și tratamentului adecvat, aplicarea masurilor de prevenire, a serviciului de planificarea familiei etc.

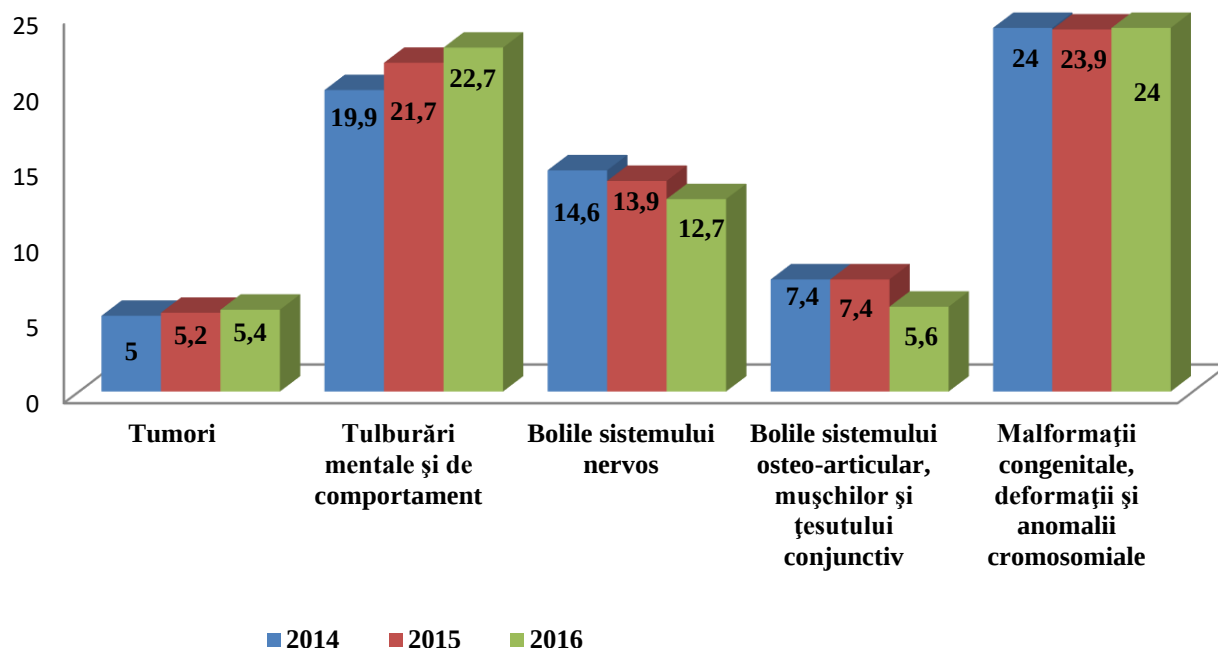
Dizabilitatea primară în vârstă de 0-17 ani 11luni 29 zile

Tabelul № 19 Incidența dizabilității primare în vârstă de 0-17 ani 11luni 29 zile

	TOTAL B C E F O				inclusiv după gradul de dizabilitate											
					gradul <i>sever</i>				gradul <i>accentuat</i>				gradul <i>mediu</i>			
	2015		2016		2015		2016		2015		2016		2015		2016	
	abs.	la 1000 copii	abs.	la 1000 copii	abs.	la 1000 copii	abs.	la 1000 copii	abs.	la 1000 copii	abs.	la 1000 copii	abs.	la 1000 copii	abs.	la 1000 copii
mun. Chișinău	395	3,1	372	2,9	173	1,3	173	1,3	151	1,2	135	1,0	71	0,5	64	0,5
mun. Bălți	72	2,9	45	1,8	29	1,2	11	0,4	35	1,4	14	0,6	8	0,3	20	0,8
Total pe municipii	467	3,0	417	2,7	202	1,3	184	1,2	186	1,2	149	1,0	79	0,5	84	0,5
Anenii Noi	36	2,1	32	1,9	17	1,0	9	0,5	11	0,6	19	1,1	8	0,5	4	0,2
Basarabeasca	16	2,9	7	1,3	3	0,5	1	0,2	8	1,5	2	0,4	5	0,9	4	0,7
Briceni	31	2,2	38	2,8	14	1,0	13	1,0	9	0,6	15	1,1	8	0,6	10	0,7
Cahul	34	1,3	50	2,0	13	0,5	20	0,8	17	0,7	24	0,9	4	0,2	6	0,2
Cantemir	36	2,5	20	1,4	17	1,2	9	0,6	10	0,7	5	0,4	9	0,6	6	0,4
Călărași	26	1,6	27	1,7	8	0,5	6	0,4	14	0,9	17	1,1	4	0,3	4	0,3
Căușeni	31	1,6	40	2,1	9	0,5	10	0,5	16	0,8	17	0,9	6	0,3	13	0,7
Cimișlia	21	1,8	23	2,0	7	0,6	7	0,6	9	0,8	12	1,0	5	0,4	4	0,3
Criuleni	33	2,0	22	1,3	9	0,5	9	0,6	19	1,2	12	0,7	5	0,3	1	0,1
Dondușeni	18	2,3	20	2,6	6	0,8	14	1,8	9	1,1	3	0,4	3	0,4	3	0,4
Drochia	38	2,3	28	1,7	14	0,8	12	0,7	20	1,2	11	0,7	4	0,2	5	0,3
Dubăsari	14	2,0	8	1,1	7	1,0	7	1,0	6	0,8	-	-	1	0,1	1	0,1
Edineț	34	2,2	45	3,0	15	1,0	14	0,9	13	0,8	19	1,3	6	0,4	12	0,8
Fălești	41	2,1	39	2,0	11	0,6	15	0,8	22	1,1	12	0,6	8	0,4	12	0,6
Florești	16	0,9	35	2,0	5	0,3	12	0,7	9	0,5	20	1,2	2	0,1	3	0,2
Glodeni	30	2,4	23	1,9	5	0,4	13	1,1	17	1,4	7	0,6	8	0,6	3	0,2
Hîncești	59	2,3	77	3,0	22	0,8	12	0,5	24	0,9	48	1,9	13	0,5	17	0,7
Ialoveni	62	2,8	58	2,6	26	1,2	23	1,0	26	1,2	26	1,2	10	0,4	9	0,4
Leova	20	1,8	21	1,9	7	0,6	11	1,0	12	1,1	8	0,7	1	0,1	2	0,2
Nisporeni	12	0,8	26	1,8	4	0,3	7	0,5	5	0,3	16	1,1	3	0,2	3	0,2
Ocnîța	31	3,4	34	3,8	9	1,0	8	0,9	14	1,5	16	1,8	8	0,9	10	1,1
Orhei	53	2,0	104	4,0	17	0,7	59	2,3	15	0,6	31	1,2	21	0,8	14	0,5
Rezina	17	1,6	18	1,7	6	0,6	4	0,4	5	0,5	8	0,8	6	0,6	6	0,6
Rîșcani	25	1,9	31	2,4	7	0,5	10	0,8	17	1,3	15	1,1	1	0,1	6	0,5
Sîngerei	48	2,3	54	2,6	22	1,0	20	1,0	18	0,9	28	1,4	8	0,4	6	0,3
Soroca	30	1,6	27	1,5	16	0,8	10	0,5	11	0,6	13	0,7	3	0,2	4	0,2
Strășeni	43	2,1	59	3,0	14	0,7	12	0,6	21	1,0	35	1,8	8	0,4	12	0,6
Șoldănești	27	2,8	27	2,8	3	0,3	5	0,5	17	1,8	12	1,3	7	0,7	10	1,1
Ștefan-Vodă	36	2,3	37	2,4	11	0,7	14	0,9	19	1,2	13	0,8	6	0,4	10	0,6
Taraclia	30	3,5	27	3,2	11	1,3	9	1,1	15	1,7	12	1,4	4	0,5	6	0,7
Telenești	24	1,4	35	2,1	8	0,5	6	0,4	12	0,7	17	1,0	4	0,2	12	0,7
Ungheni	64	2,4	63	2,4	17	0,7	15	0,6	28	1,1	32	1,2	19	0,7	16	0,6
UTA Găgăuzia	77	2,3	89	2,6	21	0,6	29	0,9	43	1,3	43	1,3	13	0,4	17	0,5
-Comrat	31	2,2	37	2,4	5	0,4	10	0,7	18	1,3	20	1,3	8	0,6	7	0,5
-Ceadir Lunga	45	2,9	46	3,2	16	1,0	18	1,3	24	1,5	19	1,3	5	0,3	9	0,6
-Vulcanesti	1	0,2	6	1,3	-	-	1	0,2	1	0,2	4	0,9	-	-	1	0,2
Total pe raioane	1113	2,1	1244	2,3	381	0,7	425	0,8	511	0,9	568	1,1	221	0,4	251	0,5
Total Republica Malul Drept	1580	2,3	1661	2,4	583	0,8	609	0,9	697	1,0	717	1,0	300	0,4	335	0,5

Structura dizabilității primare la persoane în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile

Figura13 Structura dizabilității primare în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile conform nozologiilor predominante, anii 2013-2015

În funcție de nozologia în baza căreia s-a stabilit dizabilitatea primară, pe parcursul ultimilor ani predominante sunt malformațiile congenitale, deformații și anomalii cromosomiale (indicatori constanți). În anul 2016 primul loc revine malformațiilor congenitale –398 cazuri (a.2015 – 378); tulburările mentale și de comportament –377 cazuri (a.2015 – 343) sau cu 0,9% mai mult; bolile sistemului nervos –211cazuri (a.2015 – 220), scădere cu 1,2%; bolile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv –93 cazuri (a.2015 – 117), scădere cu 1,2%; tumori –89 cazuri (a.2015 – 82), cu 0,2% mai mult.

Structura nozologiilor predominante conform gradelor de dizabilitate

Malformații congenitale, deformații și anomalii cromosomiale: gr.sever-174 (43,7%); gr.accentuat-155 (38,9%); gr.mediu-69 (17,3%). Predomină vârsta 0-2 ani 11 luni 29 zile (57%).

Tulburări mentale și de comportament: gr.sever-124 (32,9%); gr.accentuat-179 (47,5%); gr.mediu-74 (19,6%). Predomină vârsta 7-15 ani 11 luni 29 zile (50,4%).

Bolile sistemului nervos: gr.sever-110 (52,1%); gr.accentuat-63 (29,9%); gr.mediu-38(18%). Predomină vârsta 0-2 ani 11 luni 29 zile (43,1%).

Bolile sistemului osteo-articular, mușchilor, țesutului conjunctiv: gr.sever-21 (22,6%); gr.accentuat-46 (49,5%); gr.mediu-26 (27,9%). Predomină vârsta 7-15 ani 11 luni 29 zile (53,8%).

Tumori: gr.sever-79 (88,8%); gr.accentuat-9 (10,1%); gr.mediu-1(1,1%). Predomină vârsta 7-15 ani 11 luni 29 zile (43,8%).

Bolile endocrine,de nutriție și metabolism: gr.sever-22 (25,6%); gr.accentuat-62 (72,1%); gr.mediu-2 (2,3%). Predomină vârsta 7-15 ani 11 luni 29 zile (48,8%).

Dizabilitatea repetată la persoane în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile

În anul 2016, gradul de dizabilitate a fost stabilit repetat pentru 6271 copii, 0-17 ani 11 luni 29 zile (a.2015 – 6252) sau aproximativ 13,6% din total persoane cu dizabilitate repetată –48183(a.2015 – 46049). Comparativ cu anul 2015 numărul persoanelor expertizate repetat a crescut cu 4,6%, iar ponderea numărului persoanelor reîncadrate în grad de dizabilitate la reexpertizare cu 0,1%.

Figura 14 Încadrarea repetată a persoanelor cu dizabilități în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile în grad de dizabilitate, 2013-2015

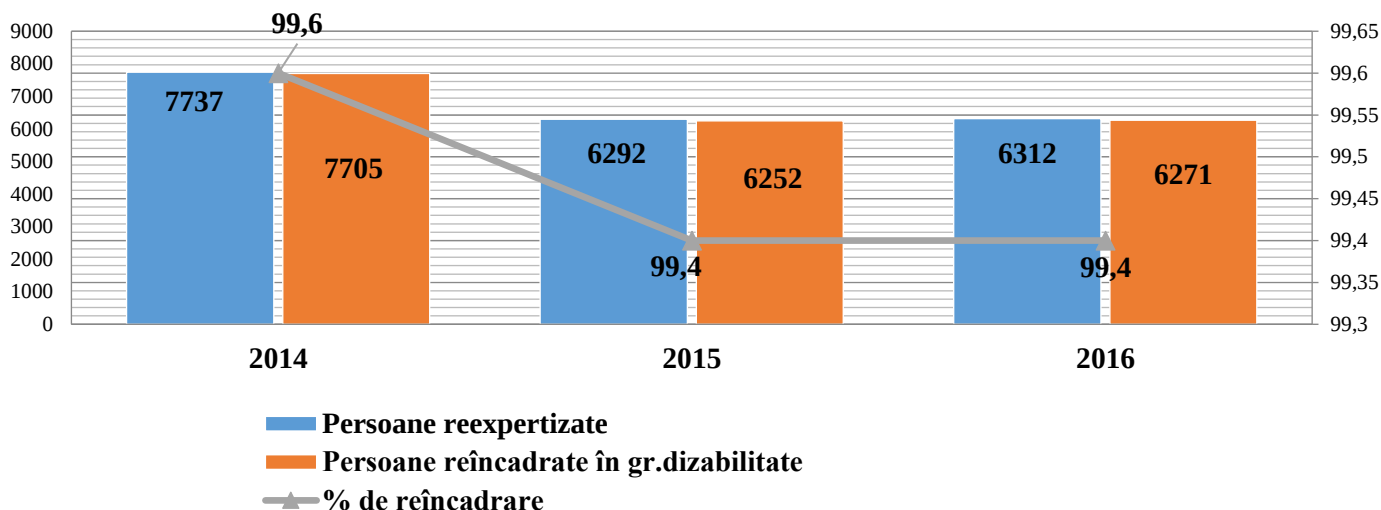
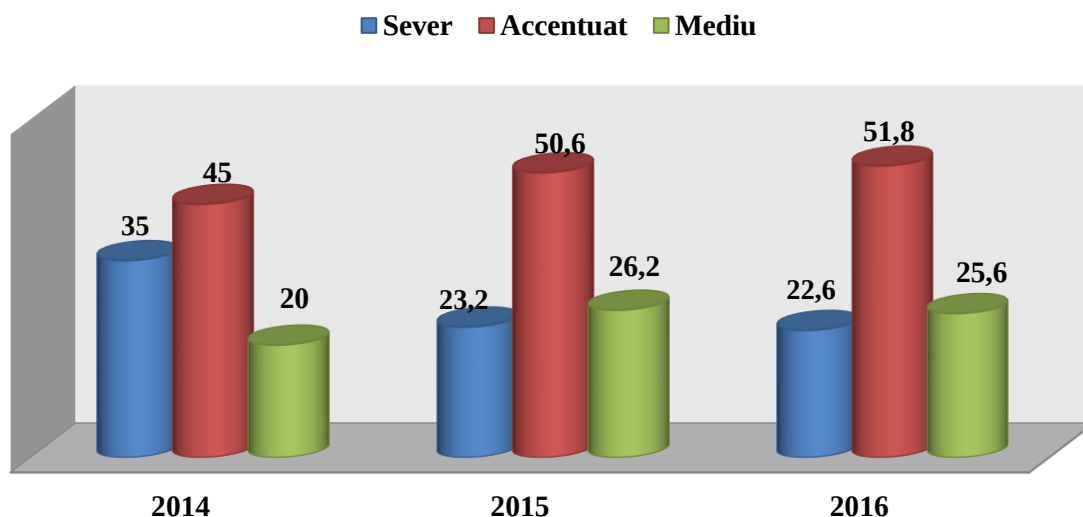

Figura 15 Structura gradelor de dizabilitate la reexpertizare a persoanelor în vârstă de 17 ani 11 luni 29 zile

E de menționat faptul, că gradului sever revin 22,6%, gradului accentuat de dizabilitate 51,8%, gradului mediu 25,6%. Comparativ cu anul 2015 gradul sever a scăzut cu 0,6%, gradul accentuat a crescut cu 1,2% și mediu a scăzut cu 0,6%.

Dizabilitatea după reexpertizare la persoane în vârstă de 0-17 ani 11 luni 29 zile

	TOTAL		Grad sever		Grad accentuat		Grad mediu	
	abs	la 1000copii	abs	la 1000copii	abs	la 1000copii	abs	la 1000 copii
mun. Chișinău	1081	8,4	346	2,7	510	4,0	225	1,7
mun. Bălți	187	7,5	24	1,0	85	3,4	78	3,1
Total pe municipii	1268	8,2	370	2,4	595	3,9	303	2,0
Anenii Noi	137	8,1	42	2,5	54	3,2	41	2,4
Basarabeasca	64	11,9	19	3,5	28	5,2	17	3,2
Briceni	137	10,1	28	2,1	65	4,8	44	3,2
Cahul	196	7,7	44	1,7	98	3,9	54	2,1
Cantemir	121	8,6	28	2,0	72	5,1	21	1,5
Călărași	159	10,1	36	2,3	97	6,1	26	1,6
Căușeni	136	7,1	13	0,7	79	4,1	44	2,3
Cimișlia	80	6,9	14	1,2	41	3,5	25	2,2
Criuleni	157	9,6	36	2,2	65	4,0	56	3,4
Dondușeni	90	11,6	25	3,2	45	5,8	20	2,6
Drochia	187	11,5	28	1,7	115	7,1	44	2,7
Dubăsari	66	9,3	14	2,0	35	4,9	17	2,4
Edineț	168	11,1	46	3,0	75	4,9	47	3,1
Fălești	179	9,1	27	1,4	99	5,0	53	2,7
Florești	180	10,4	31	1,8	103	6,0	46	2,7
Glodeni	104	8,5	21	1,7	54	4,4	29	2,4
Hîncești	199	7,8	30	1,2	97	3,8	72	2,8
Ialoveni	205	9,2	57	2,6	93	4,2	55	2,5
Leova	94	8,4	23	2,1	46	4,1	25	2,2
Nisporeni	110	7,6	22	1,5	64	4,4	24	1,7
Ocnîța	105	11,7	18	2,0	56	6,2	31	3,4
Orhei	299	11,6	55	2,1	139	5,4	105	4,1
Rezina	79	7,6	14	1,3	33	3,2	32	3,1
Rîșcani	167	12,8	30	2,3	108	8,3	29	2,2
Sîngerei	149	7,2	38	1,8	83	4,0	28	1,4
Soroca	205	11,1	48	2,6	110	5,9	47	2,5
Strășeni	201	10,1	42	2,1	115	5,8	44	2,2
Șoldănești	86	9,1	24	2,5	42	4,4	20	2,1
Ștefan-Vodă	122	7,9	14	0,9	74	4,8	34	2,2
Taraclia	82	9,7	11	1,3	58	6,9	13	1,5
Telenești	159	9,8	40	2,5	80	4,9	39	2,4
Ungheni	251	9,7	43	1,7	141	5,4	67	2,6
UTA Găgăuzia	329	9,7	85	2,5	191	5,6	53	1,6
Comrat	124	8,2	42	2,8	61	4,0	21	1,4
Ceadir Lunga	165	11,6	30	2,1	111	7,8	24	1,7
Vulcanesti	40	8,6	13	2,8	19	4,1	8	1,7
Total pe raioane	5003	9,4	1046	2,0	2655	5,0	1302	2,4
Total RM malul drept	6271	9,1	1416	2,1	3250	4,7	1605	2,3

Se denotă o schimbare nesemnificativă a indicatorilor dizabilității repetate, comparativ cu a.2015, dizabilitatea după reexpertizare la persoane în vârstă de 0–17 ani 11 luni 29 zile constituie 9,1 **la 1000 copii**, (a.2015 – 9,0); gradul sever –2,1 (a.2015–2,1); gradul accentuat –4,7 (a.2015 – 4,5); gradul mediu –2,3 (a.2015 – 2,4).

Dizabilitate fără termen de reexpertizare

Dizabilitate fără termen de reexpertizare la persoane în vârstă de 18 ani și peste

În anul 2016 gradul de dizabilitate fără termen de reexpertizare a fost stabilit pentru 313 persoane (a.2015 – 318) din total persoane cu dizabilitate primară 10944 (a.2015 – 11204 persoane) și pentru 4766 persoane (a.2015 – 3588) din cei expertizați repetat 41912 (a.2015 – 39797). Pe perioada a.2011 – 2016 se observă o tendință stabilă de diminuare a numărului de persoane cărora li s-a stabilit gradul de dizabilitate fără termen atât pentru încadrarea primară, cât și încadrarea repetată în grad. Totodată, menționăm că 21,8% din persoanele încadrate repetat în grad de dizabilitate fără termen sunt femei în vârstă de ≥ 57 ani și bărbați cu vârsta ≥ 62 ani (a.2015 – 20,7%).

Tabelul 19 Dizabilitate fără termen de reexpertizare (vârsta de 18 ani și peste)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Persoane încadrate în grad de dizabilitate primar fără termen, mii	0,7	0,7	0,6	0,5	0,3	0,3
Persoane încadrate în grad de dizabilitate repetat fără termen, mii	9,9	9,1	7,1	6,4	3,6	4,8
Ponderea în total persoane încadrate în grad de dizabilitate primar, %	5,5	5,6	4,7	3,9	2,8	3,0
Ponderea în total persoane încadrate în grad de dizabilitate repetat, %	22,7	21,7	17,6	16,1	9,0	11,4

Ponderea dizabilității stabilită fără termen din numărul total cu dizabilitate repetată

Tabelul № 16 Ponderea dizabilității f/t din număr total de dizabilitate repetată pe consilii

CDDCM	Număr total de persoane cu dizabilitate repetată		Număr persoane cu dizabilitate repetată stabilite fără termen		Ponderea dizabilității f/t din total dizabilitate repetată	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Rîșcani	992	1309	158	225	15,9	17,2
Botanica	1554	1643	105	90	6,8	5,5
Centru	1096	1223	109	164	9,9	13,4
Ciocana	1424	1603	61	129	4,3	8,0
Buicani	1001	987	61	96	6,1	9,7
Bălți	1562	1275	160	162	10,2	12,7
Edineț	1883	1952	228	315	12,1	16,1
Dondușeni	1135	1090	119	172	10,5	15,8
Cimișlia	980	1009	58	60	5,9	5,9
Cahul	1597	1510	270	179	16,9	11,9
Călărași	1891	2129	66	156	3,5	7,3
Hîncești	1379	1422	175	188	12,7	13,2
Orhei	1980	1893	171	426	8,6	22,5
Ungheni	1562	1254	102	143	6,5	11,4
Sîngerei	2263	2287	351	362	15,5	15,8
Șoldănești	2292	2284	119	124	5,2	5,4
C-Lunga	2199	2369	300	378	13,6	16,0
Drochia	1666	1782	135	112	8,1	6,3
Fălești	1224	1354	64	157	5,2	11,6
Ștefan-Vodă	1164	1145	133	248	11,4	21,7
Soroca	2947	2972	249	236	8,4	7,9
Comrat	1259	1148	189	172	15,0	15,0
TOTAL	39797	41912	3588	4766	9,0	11,4

Comparativ cu anul precedent se constată o creștere cu 0,2% a ponderii dizabilității primare f/t și cu 2,4% a ponderii dizabilității repetate f/t.

Dizabilitate stabilită până la 18 ani la copii în vârstă 0 – 17 ani 11 luni 29 zile

*Tabelul № 22 21Ponderea dizabilității stabilite până la 18 ani (primare+repetate) din număr total copii
0-17 ani 11 luni 29 zile cu dizabilități*

	Număr total copii cu dizabilități	Număr dizabilități stabilit până la 18 ani	Ponderea dizabilității stabilită până la 18 ani din total copii cu dizabilități
mun. Chișinău	1453	230	15,8
mun. Bălți	232	4	1,7
Total pe municipii	1685	234	13,9
Anenii Noi	169	32	18,9
Basarabeasca	71	7	9,9
Briceni	175	19	10,9
Cahul	246	6	2,4
Cantemir	141	4	2,8
Călărași	186	11	5,9
Căușeni	176	31	17,6
Cimișlia	103	7	6,8
Criuleni	179	6	3,4
Dondușeni	110	-	-
Drochia	215	1	0,5
Dubăsari	74	10	13,5
Edineț	213	26	12,2
Fălești	218	10	4,6
Florești	215	7	3,3
Glodeni	127	8	6,3
Hîncești	276	8	2,9
Ialoveni	263	34	12,9
Leova	115	10	8,7
Nisporeni	136	7	5,1
Ocnîța	139	-	-
Orhei	403	41	10,2
Rezina	97	17	17,5
Rîșcani	198	4	2,0
Sîngerei	203	12	5,9
Soroca	232	28	12,1
Strășeni	260	20	7,7
Șoldănești	113	19	16,8
Ștefan-Vodă	159	27	17,0
Taraclia	109	3	2,8
Telenești	194	13	6,7
Ungheni	314	16	5,1
UTA Găgăuzia	418	43	10,3
-Comrat	161	15	9,3
-Ceadir Lunga	211	27	12,8
-Vulcanesti	46	1	2,2
Total pe raioane	6247	487	7,8
Total pe Republică Malul Drept	7932	721	9,1

Pentru categoria de vârstă 0 – 17 ani 11 luni 29 zile, în anul 2016 dizabilitatea stabilită până la 18 ani din număr total copii cu dizabilități – 7932 constituie 9,1% sau cu 1,9% mai puțin, ca anul precedent – 11,0% .

Modificarea gradelor de dizabilitate

Modificarea gradelor de dizabilitate la populația în vârstă de 18 ani și peste

Tabelul 22 Modificarea gradelor de dizabilitate la populația în vârstă de 18 ani și peste

CDDCM	sever → accentuat	sever → mediu	sever → anulat	accentuat → mediu	accentuat → anulat	mediu → anulat	accentuat → sever	mediu → accentuat	mediu → sever
CSDDCM №2 ftpneum.	9	1	0	141	22	33	29	98	6
CSDDCM №3 psihiatric	39	0	0	208	12	88	11	37	0
CSDDCM №1oncologic	71	0	0	302	1	19	254	104	57
s.Rîșcani	10	0	0	124	3	18	65	73	5
s.Botanica	15	1	0	58	3	26	42	65	3
s.Centru	5	1	0	40	2	13	31	84	6
s.Ciocana	14	1	0	159	3	58	37	86	5
s.Buicani	14	0	0	53	5	18	32	34	4
Bălți	10	1	0	118	1	43	21	40	4
Edineț	19	1	0	133	5	13	48	128	4
Dondușeni	10	1	0	48	2	6	26	30	0
Cimișlia	6	0	0	55	1	7	29	31	1
Cahul	10	0	1	35	2	11	57	103	11
Călărași	21	1	0	70	2	8	36	30	3
Hîncești	13	0	0	47	4	12	52	79	10
Orhei	11	0	0	107	5	41	36	70	13
Ungheni	15	0	1	37	2	18	60	64	6
Sîngerei	28	1	0	144	25	36	71	65	7
Șoldănești	12	4	0	81	0	10	44	71	4
C-Lunga	16	0	0	42	4	5	64	113	7
Drochia	19	1	0	75	0	12	39	52	0
Fălești	7	0	0	48	0	22	43	74	4
Ștefan-Vodă	10	0	0	55	3	10	36	35	6
Soroca	21	0	0	75	3	26	46	102	3
Comrat	4	0	0	29	0	7	43	41	2
TOTAL	411	14	2	2284	110	560	1252	1709	171

Au fost modificate gradele de dizabilitate, în total la 6513 persoane (a.2015 – 5580). Gradul de dizabilitate a fost majorat în 3132 cazuri (a.2015 – 2659) și constituie 7,5% din dizabilitatea repetată, cu 0,9% mai mult, ca anul precedent. Gradul de dizabilitate a fost modificat spre micșorare total în 3381cazuri (a.2015 – 2245) și constituie 8,1%, cu 2,5% mai mult, ca anul precedent. Au fost retrase gradele de dizabilitate la 672 persoane, 1,6% (a.2015–636 -1,6%).

Tabelul 23 Modificarea gradelor de dizabilitate (vârsta de 18 ani și peste), anii 2013 – 2016

CNDDCM	sever → accentuat	sever → mediu	sever → anulat	accentuat → mediu	accentuat → anulat	mediu → anulat	accentuat → sever	mediu → accentuat	mediu → sever
a.2013	283	50	5	1983	118	302	1343	1830	146
a.2014	349	30	9	1787	123	311	1355	1872	166
a.2015	318	19	2	1948	123	511	1004	1520	135
a.2016	411	14	2	2284	110	560	1252	1709	171

Modificarea gradelor de dizabilitate la copii 0-17ani 11luni 29 zile

Pe parcursul anului 2016, în categoria copiilor în vârstă de 0 – 17 ani 11 luni 29 zile gradul de dizabilitate a fost majorat în 300 cazuri (a.2015 – 279), ce constituie 4,8% din dizabilitatea repetată (vârsta respectivă). Gradul de dizabilitate a fost micșorat la 594 persoane, (a.2015 – 609), cu 2,5 % mai puțin ca anul 2015. Au fost retrase gradele de dizabilitate la 41 persoane, (a.2015–40).

Tabelul № 18 Modificarea gradelor de dizabilitate la copii 0-17ani 11luni 29 zile

CDDCM	Grad sever în grad accentuat	Grad sever în grad mediu	Grad sever anulat	Grad accentuat în grad mediu	Grad accentuat anulat	Grad mediu anulat	Grad accentuat în grad sever	Grad mediu în grad accentuat	Grad mediu grad sever
CSDDCM pediatrie	95	7	0	80	0	0	95	80	7
Bălți	14	0	0	22	0	0	1	6	1
Edineț	0	0	0	0	4	0	0	0	0
Dondușeni	1	0	5	9	4	4	0	0	0
Cimișlia	5	0	0	11	0	0	4	1	0
Cahul	10	0	0	18	0	4	3	4	2
Călărași	9	2	0	10	0	0	3	5	0
Hîncești	1	0	0	18	4	0	0	0	0
Orhei	13	0	0	29	0	0	6	6	1
Ungheni	10	0	0	10	1	3	11	5	1
Sîngerei	9	1	0	11	0	1	4	3	0
Șoldănești	5	1	0	11	0	0	2	6	2
C-Lunga	5	0	0	8	1	0	6	8	0
Drochia	15	1	0	14	0	0	2	3	0
Fălești	4	0	0	27	0	3	6	2	0
Ștefan-Vodă	11	1	0	10	0	5	1	4	0
Soroca	17	0	0	21	0	2	3	2	0
Comrat	3	1	0	3	0	0	1	3	0
TOTAL	227	14	5	312	14	22	148	138	14

Concluzii generale:

1. Datele analizate denotă reducerea numărului persoanelor cu dizabilități comparativ cu a. 2015 cu 2440 cazuri (1,3%), inclusiv la adulți—cu 1243 cazuri (0,7%), la copii cu 1197 cazuri (9,2%);
2. Numărul beneficiarilor de pensii/alocații sociale de stat s-a micșorat cu 1,3%, comparativ cu anul 2015;
3. Pe parcursul ultimilor 3 ani dizabilitatea primară la persoane cu vârsta de 18 ani și peste denotă o descreștere continuă. Pentru a.2016 incidența dizabilității primare a scăzut cu 9,7 la 100 mii locuitori. Structura gradelor a rămas neschimbată (accentuat→mediu→sever);
4. Pe parcursul ultimilor 5 ani predomină dizabilitatea primară în mediul rural, comparativ cu cel urban, ponderea dizabilității primare rurale e de 63%, a celei urbane-37%, situație similară cu anii precedenți;
5. În structura dizabilității primare vârstă cea mai afectată este de 50 – 61 ani (35,3%), urmată de segmentul de vârstă de 40 – 49 ani (22,7%);
6. În funcție de nozologiile predominante structura dizabilității primare la persoanele cu vârsta de 18 ani și peste pe parcursul ultimilor 5 ani rămâne neschimbată, determinată de cele 5 patologii, ultimii 2 ani preponderente sunt tumorile, cu 20,4% (a.2015-20,4%), urmate de bolile aparatului circulator cu 20,2% (a.2015-19,4%); în mediul urban predomină tumorile (24,4%), în mediul rural- bolile aparatului circulator (19,5%).
7. În structura dizabilității primare conform gradelor și formelor nozologice, în dizabilitatea severă cea mai mare pondere revine tumorilor – 35,5% (cu 1,8%>a.2015), în dizabilitatea accentuată pe primul loc se menține tuberculoza cu 93,3%, similar a.2015, în dizabilitatea medie – bolile sistemului osteo-articular, mușchilor și țesutului conjunctiv cu 56,3% (cu 3,2%>a.2015);
8. Numărul persoanelor reexpertizate cu vârsta de 18 ani și peste s-a majorat 5,3% comparativ cu anul 2015. Ponderea persoanelor reîncadrate în grad de dizabilitate (98,4%) a scăzut cu 0,6% comparativ cu a. 2015;
9. În cazul repartizării persoanelor reexpertizate conform gradului de dizabilitate 9,1 % sunt cu dizabilitate severă, 62% – accentuată și 28,9% – medie. Comparativ cu anul 2015 dizabilitatea severă a scăzut cu 0,1%, dizabilitatea accentuată cu 2,2%, iar cea medie s-a majorat cu 2,3%;
10. În ultimii 4 ani se constată o creștere lentă a dizabilității primare la persoane cu vârsta de 0 – 17 ani 11 luni 29 zile. În anul 2016 gradul de dizabilitate a fost stabilit primar pentru 1691 persoane (a.2015-1580), din care 63,7% revine sexului masculin. Ponderea gradului accentuat a crescut cu 1,8% (I loc), sever a scăzut cu 0,2% (II loc), mediu – a crescut cu 1,2%;
11. În funcție de nozologia în baza căreia s-a stabilit dizabilitatea primară, pe parcursul ultimilor ani predominante sunt malformațiile congenitale (24%), deformații și anomalii cromosomiale, urmate de tulburările mentale și de comportament (22,7%) și bolile sistemului osteo-articular, mușchilor, și țesutului conjunctiv (5,6%);
12. Ponderea dizabilității primare fără termen în anul 2016 constituie 3,0% (creștere cu 0,2% cu a.2015), ponderea dizabilității repetate fără termen constituie 11,4% (creștere cu 2,4% cu a.2015);
13. Ponderea dizabilității stabilită până la 18 ani (primară și repetată) din număr total persoane 0-17 ani 11 luni 29 zile cu dizabilitate (primară și repetată) în anul 2016 este de 9,1% sau cu 1,9% mai puțin decât anul 2015;
14. Gradul de dizabilitate majorat (vârsta de 18 ani și peste) constituie 7,5% din dizabilitatea repetată sau cu 0,9% mai puțin, ca anul precedent. Gradul de dizabilitate micșorat constituie 8,1%, cu 2,5% mai mult, ca anul precedent. Gradul de dizabilitate retras a constituit 1,6%, similar cu anul 2015. Pentru vârsta de 0 – 17 ani 11 luni 29 zile gradul de dizabilitate majorat constituie 4,8% din dizabilitatea repetată. Gradul de dizabilitate a fost micșorat cu 2,5 % mai puțin ca anul 2015. Au fost retrase gradele de dizabilitate la 41 persoane (a.201–40);
15. Pe parcursul anului 2016 au parvenit în total 542 petiții, cu 25% mai mult comparativ cu anul 2015. Circa 40% au constituit petițiile cu solicitări de explicații asupra metodologiei noi de determinare a dizabilității, a programului de reabilitare și incluziune socială, inclusiv a recomandărilor de muncă, eliberare copii. Cu subiect de dezacord cu gradul de dizabilitate au parvenit 190 petiții (a.2014-121), cu solicitare de încadrare în grad de dizabilitate – 170. Subiect bazat pe aspectul social au reprezentat circa 30% din numărul petițiilor cu solicitare de încadrare și dezacord (98).